

RESOLUTION OF ENERGY DISPUTES BY ARBITRATION

ENERJİ UYUŞMAZLIKLARININ TAHKİM YOLUYLA ÇÖZÜMLENMESİ

ÖYKÜ DENİZ BİKİRLİ

ABSTRACT

The article's introduction mentions the growing significance of the energy industry in light of the globalizing economy and the disputes this has led to. In the second part, arbitration, which is one of the most commonly used methods in the resolution of disputes that constitute the subject of this article, is analysed both nationally and internationally. In the relevant section, sources and legislation on arbitration have been utilised. In this context, the Code of Civil Procedure No. 6100 ("CCP") and the International Arbitration Law No. 4686 ("IAL") are examined in the national context, and institutions such as the Istanbul Arbitration Centre ("ISTAC") and the Energy Disputes Arbitration Centre ("EDAC") are discussed. In international practice, the provisions of the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States ("ICSID") and the UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration ("UNCITRAL") are mentioned. In the third part, the scope of the Energy Charter Treaty ("ECT" or "Treaty"), which is a multilateral treaty aiming to ensure international energy co-operation and to which Türkiye is a party, and the types of energy disputes are explained. It is concluded that the Treaty, which mainly includes regulations on environment, competition, trade, transit and investments in the energy sector, aims to protect investment and investors in its broadest scope. Finally, the arbitration proceedings to which Türkiye is a party have been analysed and it is foreseen that in parallel with the increase in investments in the energy sector in our country, arbitration practices in the resolution of energy disputes in Turkish law will increase.

KEYWORDS

ARBITRATION, CCP, ENERGY LAW, ENERGY DISPUTES, ENERGY CHARTER TREATY, ENERGY ARBITRATION, ICSID, INTERNATIONAL ARBITRATION, IPPL, NATIONAL ARBITRATION, UNCITRAL.

ÖZET

Makalemizin giriş kısmında, enerji sektörünün küreselleşen ekonomi ile birlikte artan önemi ve bunun yol açtığı uyuşmazlıklardan bahsedilmiştir. İkinci bölümde, işbu makalenin konusunu oluşturan uyuşmazlıkların çözümünde en çok kullanılan yöntemlerden birisi olan tahkim hem ulusal hem de uluslararası kapsamda incelenmiştir. İlgili bölümde, tahkime ilişkin kaynaklardan ve mevzuattan faydalanılmıştır. Bu kapsamda, ulusal anlamda 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ("HMK") ve 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu ("MTK") uygulamaları incelenmiş olup, İstanbul Tahkim Merkezi ("ISTAC") ve Enerji Uyuşmazlıkları Tahkim Merkezi ("EDAC") gibi kuruluşlar ele alınmıştır. Milletlerarası uygulamada ise en çok başvurulan Devletler ve Diğer Devlet Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümlemesi Hakkındaki Sözleşme ("ICSID") hükümleri ve Milletlerarası Ticari Tahkime İlişkin Model Kanun ("UNCITRAL") kurallarından söz edilmiştir. Üçüncü bölümde ise, uluslararası enerji iş birliğini sağlamayı amaçlayan çok taraflı bir sözleşme olan, Türkiye'nin de taraf olduğu Enerji Şartı Anlaşması'nın ("EŞA" veya "Anlaşma") kapsamı ve enerji uyuşmazlıklarının türleri açıklanmıştır. Temel olarak enerji sektöründe; çevre, rekabet, ticaret, transit ve yatırımlara ilişkin düzenlemeler içeren Anlaşma'nın, en geniş kapsamıyla, yatırım ve yatırımcıyı korumayı hedeflediği sonucuna ulaşılmıştır. Son olarak, Türkiye'nin taraf olduğu tahkim yargılamaları incelenmiş olup; ülkemizde enerji sektöründe yatırımların artmasına paralel olarak, hukukumuzda da enerji uyuşmazlıklarının çözümünde tahkim uygulamalarının artış göstereceği öngörülmektedir.

ANAHTAR KELİMELER

TAHKİM, CCP, ENERJİ HUKUKU, ENERJİ UYUŞMAZLIKLARI, ENERJİ ŞARTI ANLAŞMASI, ENERJİ TAHKİMİ, HMK, ICSID, MÖHUK, TAHKİM, ULUSAL TAHKİM, ULUSLARARASI TAHKİM, UNCITRAL.

PART 12

Today, the energy sector is one of the sectors in which the investment capacity is expanding both for the states and the private sector with the rapidly developing and globalising economy.

Günümüzde enerji sektörü, hızla gelişen ve küreselleşen ekonomi ile birlikte hem devletler hem de özel sektör açısından yatırım hacminin gittikçe genişlediği sektörlerden birisidir.

I. INTRODUCTION

Today, the energy sector is one of the sectors in which the investment capacity is expanding both for the states and the private sector with the rapidly developing and globalising economy. As an inevitable consequence of these global developments, various disputes arise in the energy sector. In this respect, arbitration has become a widely preferred method for resolving energy disputes due to its many advantages.

In this article, it will be analysed in which situations and how arbitration law, which plays an active role in the resolution of disputes, is applied in disputes that may arise in the energy sector. Firstly, the concept of arbitration will be explained in the national and international framework. Afterwards, the scope and rules of the ECT the kinds of conflicts in this direction, and the EDAC, which is already outlined in our law, will all be discussed prior to the disputes between the governments and private parties in the energy sector being settled by arbitration. In the last chapter, the judgements rendered in arbitration proceedings to which Türkiye is a party in the light of these regulations will be analysed.

I. GİRİŞ

Günümüzde enerji sektörü, hızla gelişen ve küreselleşen ekonomi ile birlikte hem devletler hem de özel sektör açısından yatırım hacminin gittikçe genişlediği sektörlerden birisidir. Küresel ölçekte etkilerini gösteren bu gelişmelerin kaçınılmaz sonucu olarak enerji sektöründe çeşitli uyuşmazlıklar ortaya çıkmaktadır. Bu doğrultuda tahkim, birçok avantajı sebebiyle enerji anlaşmazlıklarının çözümünde yaygın olarak tercih edilen bir yöntem haline gelmiştir.

Uyuşmazlıkların çözümünde aktif bir rol oynayan tahkim hukukunun enerji sektöründe ortaya çıkabilecek anlaşmazlıklarda hangi durumlarda ve nasıl uygulandığı bu makalemizde incelenecektir. İlk olarak, tahkim kavramı ulusal ve uluslararası çerçevede açıklanacak olup, enerji sektöründe hem devletler arasında hem özel taraflar arasındaki uyuşmazlıkların tahkim yolu ile çözümlenmesinden önce EŞA kapsamı ve düzenlemeleri ile bu doğrultudaki uyuşmazlık türleri ve hukukumuzda güncel olarak kurulmuş olan EDAC ele alınacaktır. Son kısımda ise, bu düzenlemeler ışığında Türkiye'nin taraf olduğu tahkim yargılamalarında verilen kararlara yer verilecektir.

FOOTNOTE

¹ Hakan Pekcanitez/ Ali Yeşilirmak, Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku, 15. Edn, İstanbul 2017, p. 2593.

² Doğan Ağırman, Milli & Milletlerarası Tahkim, 1. Edn, Ankara 2022, p. 80.

³ Ziya Akıncı, Milletlerarası Tahkim, 6. Edn, İstanbul 2021, p. 8.

⁴ Ağırman, p. 86.

II. ARBITRATION

The resolution of private law disputes that have arisen or may arise, on which the parties may freely decide, by means of arbitrators instead of courts, and through judicial activity, the terms of which are pre-decided, can be defined as an arbitration institution, a dispute resolution method developed as an alternative to state jurisdiction¹. Many advantages such as quicker and more predictable proceedings, the ability of the parties to determine the terms of the proceedings and arbitrators within certain limits, and the ability to ensure confidentiality upon request have led to the gradual expansion of the application of arbitration as a dispute resolution method both internationally and nationally². There are two main requirements for a dispute to be resolved by arbitration; these are that the dispute is arbitrable and that the parties have agreed on this issue³.

Arbitration is divided into national and international arbitration according to the law and seat of the arbitration; compulsory and voluntary arbitration according to whether the arbitration procedure is mandatory; and ad hoc and institutional arbitration according to whether it is within the scope of institutional activity⁴. In national law, arbitration is regulated under Articles 516 et seq. of the CCP,

II. TAHKİM

Devlet yargısına alternatif olarak gelişen uyuşmazlık çözüm yöntemi olarak tahkim kurumu, tarafların üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilecekleri doğmuş ya da doğabilecek özel hukuk uyuşmazlıklarının mahkeme yerine hakemler marifetiyle ve şartları önceden kararlaştırılmış yargı faaliyeti aracılığıyla çözümlenmesi olarak tanımlanabilmektedir¹. Yargılamanın daha hızlı ve öngörülebilir olması, belirli sınırlar içerisinde yargılama şartlarının ve hakemlerin taraflarca belirlenebilmesi ve talep halinde gizliliğin sağlanabilmesi gibi birçok avantaj, tahkimin uyuşmazlık çözüm yöntemi olarak hem uluslararası alanda hem de ülkemizde uygulama alanının giderek genişlemesine yol açmıştır². Bir uyuşmazlığın tahkim ile çözümlenebilmesi için iki temel şart mevcuttur; bunlar uyuşmazlığın tahkime elverişli olması ve tarafların bu konuda anlaşmış olmalarıdır³.

Tahkim, uygulandığı hukuk ve yer bakımından, ulusal ve uluslararası tahkim; tahkim yolunun zorunlu olup olmamasına göre, zorunlu ve ihtiyari tahkim; kurum faaliyeti kapsamında olup olmamasına göre ise, ad hoc tahkim ve kurumsal tahkim olarak ayrıma tabi tutulmaktadır⁴. Hukukumuzda ise tahkim, HMK'nın 516'ncı ve devamı maddelerinde düzenlenirken; uluslararası tahkim ise,

DİPNOT

¹ Hakan Pekcanitez/ Ali Yeşilirmak, Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku, 15. Baskı, İstanbul 2017, s. 2593.

² Doğan Ağırman, Milli & Milletlerarası Tahkim, 1. Baskı, Ankara 2022, s. 80.

³ Ziya Akıncı, Milletlerarası Tahkim, 6. Baskı, İstanbul 2021, s. 8.

⁴ Ağırman, s. 86.

PART 12

while international arbitration is a superior term that includes the resolution of disputes with a foreign element by arbitrators according to the Law No. 4686.

A. International Arbitration

Along with the development of trade in the international field, the number of international commercial disputes is gradually increasing. Since there is no international court in charge of the settlement of international disputes, the parties to the dispute may apply to the state judiciary or alternative dispute resolution methods⁵. However, in international trade practice, especially in disputes where one of the parties is a state, no party will prefer to be tried in the national courts of the other party⁶. Therefore, the binding effect, enforceability, impartiality, independence, freedom of will, confidentiality of arbitration; It is seen as a dispute resolution method in which legal risks are minimized thanks to its features such as being resolved by experts and faster results compared to courts⁷. Another advantage of international commercial arbitration is that the enforcement of arbitral awards is easier than court judgments⁸. Following the adoption of the New York Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards dated 1958 ("New York Convention"), which is the first and most important step in the development of international commercial relations, arbitral awards have become enforceable in all contracting states, including Türkiye⁹. The European (Geneva) Convention on International Commercial Arbitration dated 21 April 1961 ("European Convention") is another

4686 sayılı MTK'ya göre yabancılık unsuru taşıyan uyuşmazlıkların hakemler aracılığıyla çözümünü içeren bir üst kavramdır.

A. Uluslararası Tahkim

Ticaretin uluslararası alanda gelişmesi ile birlikte milletlerarası ticaret uyuşmazlıklarının sayısı da giderek artmaktadır. Milletlerarası uyuşmazlıkların çözümünde görevli uluslararası bir mahkeme mevcut olmadığından uyuşmazlığın tarafları, devlet yargısına veya alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine başvurabilecektir⁵. Ancak milletlerarası ticaret uygulamasında, özellikle taraflardan birinin devlet olduğu uyuşmazlıklarda, hiçbir taraf diğer tarafın ulusal mahkemelerinde yargılanmayı tercih etmeyecektir⁶. Bu sebeple, tahkim; bağlayıcı etkisi, icra edilebilirliği, tarafsızlığı, bağımsızlığı, irade sert bestisi, gizliliği, mahkemelere kıyasla daha hızlı sonuçlanması ve uzman kişiler tarafından çözülmesi gibi özellikleri sayesinde hukuki risklerin en aza indirildiği uyuşmazlık çözüm yöntemi olarak görülmektedir⁷. Uluslararası ticari tahkimin bir diğer avantajı ise, hakem kararlarının tenfizinin mahkeme kararlarına nazaran daha kolaylaştırılmış olmasıdır⁸. Milletlerarası ticari ilişkilerin gelişmesinin ilk ve en önemli adımı olan 1958 tarihli Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkında New York Sözleşmesi'nin ("New York Sözleşmesi") kabulü ile birlikte hakem kararları, Türkiye dâhil taraf devletlerin tamamında tenfiz edilebilir hale gelmiştir⁹. 21 Nisan 1961 tarihli Milletlerarası Ticari Hakemlik Konusunda Avrupa (Cenevre) Sözleşmesi ("Avrupa Sözleşmesi") ise bu

important regulation in this field. Whereas the New York Convention contains general provisions on recognition and enforcement, the European Convention regulates the arbitration phases prior to recognition and enforcement¹⁰.

The international character of the dispute subject to arbitration is determined by considering the foreign element; if the dispute has a foreign element, it will be subject to international arbitration¹¹. As stated in Article 1(2) of the IAL, the scope of application of this law is defined as "disputes that have a foreign element and the place of arbitration is determined as Türkiye or the provisions of this Law are chosen by the parties or the arbitrator or arbitral tribunal"¹². The conditions under which the dispute will have a foreign element in arbitration are listed in Article 2 of the Act, and if one of these conditions exists and the place of arbitration is agreed upon as Türkiye, the arbitration becomes international.

B. Domestic Arbitration

In recent history, Türkiye, which adopted a liberal economic approach and supported foreign trade, became a party to international conventions on international arbitration towards the end of the 1980s¹³. The aforementioned New York Convention and the European Convention are among these conventions. In addition, ICSID is one of the conventions transposed into our domestic law and ICSID entered into force in 1988 and the other two conventions entered into force in 1991¹⁴. International conventions to which Türkiye is a party shall be applied primarily as *lex specialis* since they regulate international arbitration and enforcement of arbitral awards¹⁵. Act No. 5718 on Private International Law and Procedural Law ("IPPL") also determines the conflict of laws rules that determine the applicable law to foreign relations and the scope of application of international conventions¹⁶. In Article 1 of the IPPL, it is stated that "The provisions of international conventions to which the Republic of Turkey is a party are reserved."¹⁷ emphasises that if there is an international convention on the same subject, it shall be applied in priority¹⁸.

The scope of application of arbitration under Turkish law is regulated under Articles 407 and following of the CCP. Accordingly, the provisions of the CCP shall apply to disputes that do not involve a foreign element as defined by the IAL and where the place

alandaki diğer önemli bir düzenlemedir. New York Sözleşmesi, tanıma ve tenfize ilişkin genel hükümler içerirken; Avrupa Sözleşmesi, tanıma ve tenfizden önceki tahkim aşamalarını da düzenlemektedir¹⁰.

Tahkime konu uyuşmazlığın uluslararası nitelikte olup olmadığı, yabancılık unsuru dikkate alınarak belirlenmektedir; uyuşmazlığın yabancılık unsuru taşıması halinde milletlerarası tahkime tabi olacaktır¹¹. MTK'nın 1(2)'nci maddesinde belirtildiği üzere, bu kanunun uygulama alanı, "yabancılık unsuru taşıyan ve tahkim yerinin Türkiye olarak belirlendiği veya bu Kanun hükümlerinin taraflar ya da hakem veya hakem kurulunca seçildiği uyuşmazlıklar"¹² olarak belirlenmiştir. Tahkimde hangi hallerde uyuşmazlığın yabancılık unsuru taşıyacağı ise kanunun 2'nci maddesinde sayılmış olup, bu hallerden birinin varlığı ve tahkim yerinin Türkiye olarak kararlaştırılması halinde tahkim, milletlerarası nitelik kazanmaktadır.

B. Ulusal Tahkim

Yakın tarihte, liberal bir ekonomi anlayışı benimseyerek dış ticareti teşvik eden Türkiye, 1980'li yılların sonlarına doğru milletlerarası tahkim alanına ilişkin uluslararası sözleşmelere taraf olmuştur¹³. Yukarıda bahsi geçen New York Sözleşmesi ile Avrupa Sözleşmesi bu sözleşmelerdendir. Bunun yanı sıra, ICSID de iç hukukumuzda aktarılan sözleşmelerden olup, ICSID 1988'de; diğer iki sözleşme ise 1991 yılında hukukumuzda yürürlüğe girmiştir¹⁴. Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası sözleşmeler, uluslararası tahkim ve hakem kararlarının tenfizi konularını düzenlemesi sebebiyle özel düzenleme (*lex specialis*) olarak öncelikle uygulanacaktır¹⁵. 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun ("MÖHUK") ile yabancı ilişkilere uygulanacak hukuku belirleyen kanunlar ihtilafı kuralları ve milletlerarası sözleşmelerin uygulama alanı da belirlenmiştir¹⁶. MÖHUK'un 1'inci maddesinde, "Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu milletlerarası sözleşme hükümleri saklıdır."¹⁷ bahisle aynı konuda milletlerarası sözleşmenin bulunması halinde öncelikle uygulanacağını vurgulamaktadır¹⁸.

Türk hukukunda tahkimin uygulama alanı, HMK'nın 407'nci ve devamı maddelerinde düzenlenmektedir. Buna göre, MTK'nın tanımladığı anlamda yabancılık unsuru içermeyen ve taraflarca düzenlenecek sözleşmede tahkim yerinin Türkiye olarak belirlendiği uyuşmaz-

FOOTNOTE

5 Nesli Şen Özçelik, Resmi Yargı ve Tahkimin Ayrı Ayrı ve Birlikte Yetkilendirildiği Tahkim Anlaşmalarının Geçerliliği, MHB, Vol. 36, I. 2, 2016, P. 53-81, p. 55.

6 Akıncı, p. 9.

7 Gülser Banu Uslu, Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Esasına Uygulanacak Hukuk, AndHD, Vol. 7, I. 1, 2021, P. 167-193, p. 168.

8 Akıncı, p. 10.

9 Akıncı, p. 10.

10 Ergin Nomer/ Nuray Ekşi, Günseli Öztekin Gelgel Milletlerarası Tahkim Hukuku, Vol. 1, İstanbul 2013, p. 52.

11 Ağırman, p. 87.

12 Act No. 4684, Official Gazette Dated: 3/7/2001 I: 24451, Art. 1(2).

13 Hacı Can/ Ekin Tuna, Milletlerarası Tahkim Hukuku, Ankara 2021, p. 63.

14 Can/ Tuna, p. 64.

15 Akıncı, p. 54.

16 Akıncı, p. 81.

17 Act No. 5718, Official Gazette Dated: 12/12/2007 I: 26728, Art. 1(2).

18 Akıncı, p. 81.

DİPNOT

5 Nesli Şen Özçelik, Resmi Yargı ve Tahkimin Ayrı Ayrı ve Birlikte Yetkilendirildiği Tahkim Anlaşmalarının Geçerliliği, MHB, Cilt 36, s. 2, 2016, s. 53-81, s. 55.

6 Akıncı, s. 9.

7 Gülser Banu Uslu, Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Esasına Uygulanacak Hukuk, AndHD, Cilt: 7, s. 1, 2021, s. 167-193, s. 168.

8 Akıncı, s. 10.

9 Akıncı, s. 10.

10 Ergin Nomer/ Nuray Ekşi, Günseli Öztekin Gelgel Milletlerarası Tahkim Hukuku, Cilt: 1, İstanbul 2013, s. 52.

11 Ağırman, s. 87.

12 4684 sayılı Kanun, RG Tarih: 3/7/2001 Sayı: 24451, Madde 1(2).

13 Hacı Can/ Ekin Tuna, Milletlerarası Tahkim Hukuku, Ankara 2021, s. 63.

14 Can/ Tuna, s. 64.

15 Akıncı, s. 54.

16 Akıncı, s. 81.

17 5718 sayılı Kanun, RG Tarih: 12/12/2007 Sayı: 26728, Madde 1(2).

18 Akıncı, s. 81.

PART 12

FOOTNOTE

19 Act No. 6100, Official Gazette Dated: 4/2/2011 t: 27836, Art. 407(1).

20 Ağırman, p. 82.

21 Can/ Tuna, p. 99.

22 Can/ Tuna, p. 100.

23 Ağırman, p. 92.

24 Abdullah Sacid Örengül, Uluslararası Enerji Hukuku, Yenilenebilir Enerji ve Şeffaflık (Ali Kerem Kayhan/ Ali Osman Karaoğlu, Uluslararası Hukukta Şeffaflık, 1. Edn, İstanbul 2021), p. 223-224.

25 Bağdagül Kaya Caner, Enerji Yatırımlarından Doğan Uyuşmazlıklarda Uluslararası Tahkim, Doctoral Thesis, Ankara 2021, p. 19.

26 Timothy Martin, Uluslararası Enerji Sektöründe Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri: Genel Bir Değerlendirme, (translation: Hüseyin Amiklioğlu), ÇÜHFD, Vol: 5, I. 1, 2020, P. 3981-4014, p. 3982.

27 EÜAŞ, Electricity Generation Sector Report 2009, p. 8.

28 Elif Işıl Kılıçarslan, Enerji Sektöründe Yabancı Yatırım Uyuşmazlıkları ve Uluslararası Tahkim, Master's Thesis, Mersin 2012, p. 10-11.

29 Bünyamin Kartal, Enerji Şartları Anlaşması Çerçevesinde Uyuşmazlıkların Çözümü ve Stockholm Ticaret Odası Tahkimi (Stockholm), 1. Edn, İstanbul 2020, p. 37.

30 Martin, p. 3982.

31 Martin, p. 3987.

32 Energy Disputes Arbitration Center (EDAC), <https://arbitrationcenter.org/kurumsal/?lang=tr> (Date Accessed, 24.10.2022).

33 Energy Arbitration Rules, Art. 1; Energy Disputes Arbitration Center (EDAC), <https://arbitrationcenter.org/kurumsal/?lang=tr> (Date Accessed, 24.10.2022).

of arbitration is determined as Türkiye in the agreement to be drafted by the parties¹⁹. Chapter 11 of the CCP, which entered into force on 1 October 2011, is based on the IAL and UNCITRAL regulations, and attempts have been made to provide an international framework in Turkish law in terms of both domestic and cross-border arbitration²⁰. In addition to these regulations, in order to provide a legal framework for institutional arbitration, ISTAC was established with the aim of establishing an international arbitration institution with the Istanbul Arbitration Centre Act No. 6570 published in the Official Gazette dated 29.11.2014 and commenced its operations on 26 October 2015 with the entry into force of the Arbitration and Mediation Rules²¹. Due to the final and binding nature of ISTAC arbitral awards, arbitration has become a frequently agreed dispute resolution method in contracts²². Firstly, ISTAC, which was established with the aim of making Istanbul both an international arbitration centre and a world financial centre, can be expected to become one of the most preferred dispute resolution institutions of Türkiye in both national and international arbitration in the near future²³.

III. RESOLUTION OF ENERGY DISPUTES BY ARBITRATION

A. Energy Disputes in General

Energy law consists of the regulation of legal relations between individuals, states and legal entities arising from the utilisation of an energy resource²⁴. The difference between international energy investments and international trade is that instead of the legal relationship between the parties ending with the fulfilment of the obligations of both parties, a long-term relationship is established between the foreign investor and the host state²⁵. In this respect, the energy sector constitutes a unique structure. Although oil has become increasingly significant in the energy sector as a global investment instrument in industrialising and industrialised countries, the demand for natural gas investments has increased with the increasing use of natural gas in power generation²⁶. According to the Electricity Generation Corporation ("EÜAŞ") Electricity Generation Sector Report: "The growth rates in the en-

liklar hakkında HMK hükümleri uygulanacaktır¹⁹. 1 Ekim 2011'de yürürlüğe giren HMK'nın 11'inci kısmında yer alan tahkim hükümleri düzenlenirken MTK ve UNCITRAL düzenlemeleri esas alınarak hem iç tahkim hem dış tahkim açısından hukukumuzda uluslararası düzeyde bir altyapı sağlanmaya çalışılmıştır²⁰. Bu düzenlemelerin yanı sıra kurumsal tahkimde de de yasal altyapının sağlanması amacıyla, 29.11.2014 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 6570 sayılı İstanbul Tahkim Merkezi Kanunu ile milletlerarası tahkim kurumu olma hedefiyle ISTAC kurularak 26 Ekim 2015 tarihinde Tahkim ve Arbuluculuk Kurallarının yürürlüğe girmesiyle birlikte faaliyetine başlamıştır²¹. ISTAC hakem kararlarının nihai ve bağlayıcı özellikleri sebebiyle sözleşmelerde tahkim, sıklıkla kararlaştırılan bir uyuşmazlık çözüm yöntemi haline gelmiştir²². İlk olarak, İsk. tanbul'un hem uluslararası bir tahkim merkezi hem dünya finans merkezi yapıma arzusuyla kurulan ISTAC'ın, yakın gelecekte ülkemizin gerek ulusal tahkim gerekse uluslararası tahkimde en çok tercih edilen uyuşmazlık kurumlarından birisi olması beklenebilir²³.

III. ENERJİ UYUŞMAZLIKLARININ TAHKİM YOLUYLA ÇÖZÜMLENMESİ

A. Genel Kapsamda Enerji Uyuşmazlıkları

Enerji hukuku; bireyler, devletler ve tüzel kişiler arasındaki bir enerji kaynağının kullanımından doğan hukuki ilişkilerin düzenlenmesinden ibarettir²⁴. Uluslararası enerji yatırımlarının uluslararası ticaretten farkı, tarafların arasındaki hukuki ilişkinin iki tarafın edimlerini yerine getirmesi ile son bulması yerine, yabancı yatırımcı ve ev sahibi devlet arasında uzun dönemli bir ilişkinin kurulmasıdır²⁵. Bu yönüyle enerji sektörü, kendine özgü bir yapı teşkil etmektedir. Sanayileşen ve sanayileşmiş ülkelerde petrol, küresel yatırım aracı olarak enerji sektöründe giderek önem kazanmış olmakla birlikte, elektrik üretiminde doğal gaz kullanımının artmasıyla doğalgaz yatırımlarına olan talep çoğalmıştır²⁶. Elektrik Üretim Anonim Şirketi ("EÜAŞ") Elektrik Üretim Sektör Raporuna göre: "Sanayinin temel girdileri arasında yer alan enerji sektöründe büyüme rakamları, gelişmiş ülkelere kıyasla oldukça yüksektir.

ergy sector, which is among the basic inputs of the industry, are quite high compared to developed countries. Türkiye ranks second after China in terms of electricity and natural gas consumption growth rates"²⁷. At the same time, due to its geopolitical position, Türkiye has become an important regional energy transit centre for oil production and transit to Europe²⁸.

Energy projects are capital-intensive as they are based on long-term relationships, as well as being large-scale investments and requiring high-level technology²⁹. However, due to economic, geological and political factors, the energy sector brings along various legal disputes as conditions, governments and parties change in these long-term projects³⁰. Arbitration has become one of the most widely used methods for resolving these disputes, both internationally and in the domestic law of states. The International Chamber of Commerce, the London Court of International Arbitration and the American Arbitration Centre have surpassed other methods in the international energy market as the three most well-known and used dispute resolution centres with approximately 1,800 arbitration proceedings per year³¹.

One of the recent amendments regarding dispute resolution in the energy sector in Türkiye is EDAC, which was established on 21 October 2020. The first and only international arbitration centre in the sector, headquartered in Ankara, to resolve corporate energy disputes arising in Central Asia, Europe, the Balkans, the Middle East, the USA and Africa³². Where the parties have agreed in the contract to the Energy Arbitration Rules determined by EDAC, the awards rendered in the proceedings shall be final and binding and shall have international validity in accordance with the New York Convention³³.

B. Dispute Settlement under the Energy Charter Treaty

1. Scope of the Energy Charter Treaty

Signed on 17 December 1994 in Lisbon and entered into force on 16 April 1998, the Treaty is an international multilateral agreement that regulates five main issues, namely environment, competition, trade, transit and investment in a broad sense in order to ensure

Türkiye elektrik ve doğal gaz tüketim artış oranları bakımından Çin'den sonra ikinci sırayı almaktadır"²⁷. Aynı zamanda, ülkemiz jeopolitik konumu sebebiyle petrol üretimi ve transitinde Avrupa'ya açılan önemli bir bölge enerji transit merkezi haline gelmiştir²⁸.

Enerji projeleri, uzun döneme yayılan ilişkilerle dayalı olmasının yanı sıra büyük ölçekli yatırımlar olması ve üst düzey teknoloji gerektirmesi sebebiyle, sermayeye ihtiyaç duyan projelerdir²⁹. Bununla birlikte, uzun ömürlü bu projelerde şartların, hükümetlerin ve tarafların; ekonomik, jeolojik, siyasi faktörlerden etkilenerek değişmesi sebebiyle, enerji sektörü çeşitli hukuki uyuşmazlıkları da beraberinde getirmektedir³⁰. Tahkim, bu uyuşmazlıkların çözümünde hem uluslararası kapsamda hem de devletlerin iç hukukunda en yaygın kullanılan yöntemlerden biri haline gelmiştir. Milletlerarası Ticaret Odası, Londra Uluslararası Tahkim Mahkemesi ve Amerikan Tahkim Merkezi yılda yaklaşık 1.800 tahkim yargılaması ile en çok bilinen ve kullanılan üç uyuşmazlık çözüm merkezi olarak uluslararası enerji piyasasında diğer yöntemleri geride bırakmıştır³¹.

Ülkemizde enerji sektöründe uyuşmazlıkların çözümünde yapılan güncel değişikliklerden birisi, 21 Ekim 2020 tarihinde kurulmuş olan EDAC'tır. Orta Asya, Avrupa, Balkanlar, Orta Doğu, Amerika ve Afrika bölgelerinde ortaya çıkan kurumsal enerji uyuşmazlıklarını çözmek amacıyla, merkez ofisi Ankara'da yer alan; sektörel ilk ve tek uluslararası tahkim merkezidir³². Tarafların sözleşmede EDAC tarafından belirlenen Enerji Tahkim Kurallarını kararlaştırdıkları hallerde, yargılama sonucu verilecek kararlar nihai ve bağlayıcı olup, New York Sözleşmesi uyarınca uluslararası geçerliliğe de sahip olacaktır³³.

B. Enerji Şartı Anlaşması Çerçevesinde Uyuşmazlıkların Çözülmesi

1. Enerji Şartı Anlaşması'nın Kapsamı

17 Aralık 1994 tarihinde Lizbon'da imzalanan ve 16 Nisan 1998 tarihinde yürürlüğe giren Anlaşma, enerji sektöründe uzun vadeli iş birliğini sağlamak amacıyla çevre, rekabet, ticaret, transit ve yatırım olmak üzere beş ana konunun geniş anlamda düzenlendiği; Tür-

DİPNOT

19 6100 sayılı Kanun, RG Tarihi: 4/2/2011 Sayı: 27836, Madde 407(1).

20 Ağırman, s. 82.

21 Can/ Tuna, s. 99.

22 Can/ Tuna, s. 100.

23 Ağırman, s. 92.

24 Abdullah Sacid Örengül, Uluslararası Enerji Hukuku, Yenilenebilir Enerji ve Şeffaflık (Ali Kerem Kayhan/ Ali Osman Karaoğlu, Uluslararası Hukukta Şeffaflık, 1. Baskı, İstanbul 2021), s. 223-224.

25 Bağdagül Kaya Caner, Enerji Yatırımlarından Doğan Uyuşmazlıklarda Uluslararası Tahkim, Doktora Tezi, Ankara 2021, s. 19.

26 Timothy Martin, Uluslararası Enerji Sektöründe Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri: Genel Bir Değerlendirme, (çev: Hüseyin Amiklioğlu), ÇÜHFD, Cilt: 5, S. 1, 2020, s. 3981-4014, s. 3982.

27 EÜAŞ, Elektrik Üretim Sektör Raporu 2009, s. 8.

28 Elif Işıl Kılıçarslan, Enerji Sektöründe Yabancı Yatırım Uyuşmazlıkları ve Uluslararası Tahkim, Yüksek Lisans Tezi, Mersin 2012, s. 10-11.

29 Bünyamin Kartal, Enerji Şartları Anlaşması Çerçevesinde Uyuşmazlıkların Çözümü ve Stockholm Ticaret Odası Tahkimi (Stockholm), 1. Baskı, İstanbul 2020, s. 37.

30 Martin, s. 3982.

31 Martin, s. 3987.

32 Energy Disputes Arbitration Center (EDAC), <https://arbitrationcenter.org/kurumsal/?lang=tr> (Erişim Tarihi, 24.10.2022).

33 Enerji Tahkim Kuralları, Madde 1; Energy Disputes Arbitration Center (EDAC), <https://arbitrationcenter.org/kurumsal/?lang=tr> (Erişim Tarihi, 24.10.2022).

PART 12

long-term cooperation in the energy sector and aims to provide a dispute settlement mechanism to the party countries, including Türkiye, on these issues³⁴. According to Article 2, the purpose of the Treaty: “establishes a legal framework for the promotion of long-term co-operation in the field of energy, based on the principle of complementarity and mutual benefits”. In this respect, with the intention of minimising non-commercial risks in the energy sector, the ECT aims to provide a level playing field for the market environment for energy investments by reducing political risks, which is one of the most important risks associated with investments between the Contracting Parties³⁵. In this aspect, it can be said that the most important feature of the ECT, besides its regulations on commercial relations in the energy market, is the principle of investor protection.

The fifth chapter of the Treaty regulates the provisions on dispute settlement and proposes dispute resolution mechanisms to the contracting states concerning five main issues. These are environmental disputes, competition disputes, trade disputes, transit disputes and investment disputes between investors and host states, which will be explained in detail below.

2. Types of Disputes

a. Environmental Disputes

In the event of disputes arising out of the application or interpretation of provisions relating to environmental aspects in the energy sector, the dispute shall be examined by the Energy Charter Conference (“the Conference”) at the request of one or more Contracting Parties, “provided that there is no international agreement applicable to the settlement of the dispute in question”³⁶. Thus, Article 19 of the ECT obliges the parties to the Treaty to exercise due diligence to minimise environmental damage in the energy sector. In addition, the Conference referred to in the article is obliged to act as a consultant and to make the necessary efforts to solve the problem³⁷.

b. Competition Disputes

Article 6 of the ECT regulates the provisions on competition in the energy sector. In this context, the Treaty imposes flexible obligations on the parties to the Treaty to reduce

kiye'nin de dahil olduğu taraf ülkelere bu konularda uyuşmazlık çözüm mekanizması getirmeyi amaçlayan uluslararası çok taraflı bir anlaşmadır³⁴. Anlaşma'nın amacı başlığını taşıyan 2'nci maddeye göre: “tamamlayıcılık ve karşılıklı faydalar prensibini baz alarak, enerji alanında uzun dönemli iş birliğinin teşvik edilmesi için hukuki bir çerçeveye tesis etmektedir”. Bu kapsamda, enerji sektöründeki ticari olmayan riskleri minimum seviyeye indirme niyetiyle EŞA, taraf devletler arasındaki yatırımlara ilişkin en önemli risklerden birisi olan politik riskleri azaltarak enerji yatırımları piyasa ortamı için eşit şartlar sağlamayı hedeflemektedir³⁵. Bu yönüyle EŞA'nın, enerji piyasasındaki ticari ilişkilere dair düzenlemelerinin yanı sıra en önemli özelliğinin yatırımcının korunması ilkesi olduğu söylenebilir.

Anlaşma'nın beşinci bölümü, uyuşmazlık çözümüne ilişkin hükümleri düzenlemekte ve beş temel konu için sözleşmenin tarafı devletlere uyuşmazlık çözüm mekanizmaları önermektedir. Bunlar; aşağıda detaylıca açıklanacak olan çevreye ilişkin uyuşmazlıklar, rekabet uyuşmazlıkları, ticari uyuşmazlıklar, transit uyuşmazlıklar ve yatırımcılar ile ev sahibi devletler arasındaki yatırım uyuşmazlıklarıdır.

2. Uyuşmazlık Türleri

a. Çevreye İlişkin Uyuşmazlıklar

Enerji sektöründe çevresel hususlara ilişkin hükümlerin uygulanmasından veya yorumlanmasından kaynaklanan uyuşmazlıkların söz konusu olması halinde; uyuşmazlık, bir veya birden fazla Anlaşma tarafının talebi ile, “söz konusu uyuşmazlığın çözümüne uygulanacak bir uluslararası anlaşmanın bulunmaması şartıyla, Enerji Şartı Konferansı (“Konferans”) tarafından incelenecektir”³⁶. Böylelikle, EŞA'nın 19'uncu maddesi, Anlaşma'ya taraf ülkelere, enerji sektöründe çevreye verilen zararları en aza indirmek hususunda gerekli zehni gösterme yükümlülüğü getirmektedir. Ayrıca, maddede anılan Konferans, danışman gibi davranarak sorunun çözümüne ilişkin gereken çabayı sarf etmekle yükümlü tutulmuştur³⁷.

b. Rekabet Uyuşmazlıkları

EŞA'nın 6'ncı maddesi, enerji sektöründe rekabete ilişkin hükümleri düzenlemiştir. Bu kapsamda, Anlaşma taraflarına, enerji sektöründeki ekonomik aktivite alanında reü

market barriers to competition in the field of economic activity in the energy sector and to enact national laws containing provisions to this regard, to improve competition rules, and to ensure co-operation between Member States with a view to strengthening competition rules³⁸. With reference to Article 27(1) of the ECT, it is stated that diplomatic remedies may be used for the resolution of competition disputes, but not for other matters provided for in the ECT³⁹.

c. Commercial Disputes

Pursuant to Article 29 and Annex D of the ECT, adopting the World Trade Organisation (“WTO”) model, it regulates commercial disputes between Member States where at least one of the parties is not a member of the WTO with respect to trade-related investment measures provisions⁴⁰. By adopting the WTO model, it is aimed to gradually liberalise international trade with the transition to a non-discriminatory, transparent commercial regime⁴¹. According to this method, commercial disputes between Member States would be resolved through negotiations and panels; otherwise, compensation would be paid or obligations would be suspended⁴².

d. Transit Disputes

Article 7 of the ECT provides for a special conciliation procedure in transit disputes⁴³. The dispute must arise from the transit of energy materials and products between transit States or between their organisations⁴⁴. According to paragraph 7 of the Article, if the

kabete ilişkin piyasa engellerini azaltma ve bu doğrultuda hükümler içeren ulusal kanunları yürürlüğe koyma; rekabet kurallarını geliştirme, rekabet kurallarının güçlenmesi amacıyla üye devletler arasında iş birliği sağlama gibi esnek yükümlülükler getirmiştir³⁸. EŞA'nın 1)27)inci maddesine yapılan atıfla, rekabete ilişkin uyuşmazlıkların çözümü için diplomatik yollara başvurulabileceği, ancak EŞA'da öngörülen diğer hususlar için uyuşmazlıkların çözüm yöntemlerine başvurulamayacağı belirtilmektedir³⁹.

c. Ticari Uyuşmazlıklar

EŞA Madde 29 ve Ek D uyarınca, Dünya Ticaret Örgütü (“DTÖ”) modeli benimsenerek, taraflardan en az birinin DTÖ üyesi olmadığı üye devletler arasındaki ticaretle ilgili yatırım önlemleri hükümlerine ilişkin ticari uyuşmazlıklar düzenlemektedir⁴⁰. DTÖ modelinin benimsenmesiyle birlikte, ayrımcılık gözetmeyen, şeffaf ticari rejime geçiş ile kademeli şekilde uluslararası ticaretin serbestleştirilmesi amaçlanmıştır⁴¹. Bu yönüyle, üye devletler arasındaki ticari uyuşmazlığın müzakere ve paneller aracılığıyla çözülmesi; aksi halde tazminat ödenmesi veya yükümlülüklerin askıya alınması söz konusu olacaktır⁴².

d. Transit Uyuşmazlıkları

EŞA'nın 7'nci maddesi, transit (nakil) uyuşmazlıklarında özel uzlaştırma usulünü kabul etmiştir⁴³. Söz konusu uyuşmazlığın, transit devletlerin kendi aralarında veya bu devletlerin kuruluşları arasında enerji materyalleri ve ürünlerinin geçişinden kaynaklanması

FOOTNOTE

34 Bünyamin Kartal, Enerji Şartı Anlaşmasına İlişkin Taleplerde Yargılama Problemleri, Enerji Hukuku Dergisi, Vol. 5, I. 1, 2016, p. 47-68, 50.

35 Sedat Çal, Uluslararası Yatırım Tahkimi ve Kamu Hukuku İlişkisi, Ankara 2009, p. 103.

36 Energy Charter Treaty, Art. 19(2).

37 Ali Kemal Kılavuz, Enerji Şartı Anlaşması Çerçevesinde Uyuşmazlıkların Çözümü, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Vol. XIII, P. 1-2, 2009, p. 190.

38 Kılıçarslan, p. 34; Energy Charter Treaty, Art. 6.

39 Kılavuz, p. 189.

40 Pınar Baklacı/ Esen Akıntürk, Enerji Şartı Anlaşması, Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, Vol. 7, P. 2, 2006, p. 107.

41 Kılavuz, p. 187.

42 Kılavuz, p. 187.

43 Baklacı/ Akıntürk, p. 107.

44 Baklacı/ Akıntürk, p. 107; Kılıçarslan, p. 34.

DİPNOT

34 Bünyamin Kartal, Enerji Şartı Anlaşmasına İlişkin Taleplerde Yargılama Problemleri, Enerji Hukuku Dergisi, C. 5, S. 1, 2016, s. 47-68, 50.

35 Sedat Çal, Uluslararası Yatırım Tahkimi ve Kamu Hukuku İlişkisi, Ankara 2009, s. 103.

36 Enerji Şartı Anlaşması, Madde 19 (2).

37 Ali Kemal Kılavuz, Enerji Şartı Anlaşması Çerçevesinde Uyuşmazlıkların Çözümü, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XIII, S. 1-2, 2009, s. 190.

38 Kılıçarslan, s. 34; Enerji Şartı Anlaşması, Madde 6.

39 Kılavuz, s. 189.

40 Pınar Baklacı/ Esen Akıntürk, Enerji Şartı Anlaşması, Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, C. 7, s. 2, 2006, s. 107.

41 Kılavuz, s. 187.

42 Kılavuz, s. 187.

43 Baklacı/ Akıntürk, s. 107.

PART 12

disputing Member States do not adopt a different method of settlement and one of the parties applies, the Secretary-General shall consult with the parties on the dispute and appoint a mediator within thirty days, thereby adopting a quicker method of settlement than arbitration⁴⁵.

e. Investment Disputes

The provisions on the settlement of investment disputes constitute the most important provisions of the ECT. Paragraph (6) of the first article of the ECT defines the concept of investment as “any asset owned or controlled, directly or indirectly, by an investor”⁴⁶. Subparagraph (7) of the same Article defines an investor as a natural person who is a permanent resident in the Contracting State in accordance with the laws applicable therein; a firm or organisation organised in accordance with the laws applicable in the Contracting State; or a third natural person, firm or organisation that fulfils these requirements for the Contracting State by making the necessary changes⁴⁷. As mentioned before, the ECT is regulated by adopting the principle of investor protection. In this context, it’s critical to reduce investment risks, particularly in the energy industry, which is crucial for any nation’s economy and requires significant up-front investment⁴⁸.

The general provisions of the ECT on investor protection are set out in the third chapter. Article 10 of the ECT sets out basic standards for the protection and promotion of investments, and its subsequent articles regulate issues such as non-discrimination, most favoured nation registration, key personnel, compensation for losses, expropriation, succession of rights, transfers of investments and relations with other agreements⁴⁹. Following the provisions on investor protection, the ECT regulates the provisions on dispute settlement in Chapter 5 and adopts an innovative and mandatory dispute resolution mechanism, especially given that during the transition period several Treaty parties lacked a well-established and adequate judicial system⁵⁰. Here, the key point in terms of dispute resolution is the provisions of Articles 26 and 27 of the ECT, which will be analysed in detail in the following section titled “Dispute Resolution by Arbitration”.

gerekmektedir⁴⁴. Maddenin 7’nci fıkrasına göre, uyuşmazlık tarafı üye devletlerin farklı bir çözüm yöntemi benimsememesi ve tam raflardan birinin başvurusu halinde, genel sekreter, uyuşmazlık hakkında taraflarla görüşür ve otuz gün içinde bir arabulucu atar; böylelikle, tahkime oranla daha hızlı bir çözüm yöntemi benimsenmiş olur⁴⁵.

e. Yatırım Uyuşmazlıkları

Yatırıma ilişkin uyuşmazlıkların çözümüne ilişkin hükümler, EŞA’nın en önemli hükümlerini oluşturmaktadır. EŞA’nın ilk maddesinin (6)’ncü bendi yatırım kavramını, “bir yatırımcı tarafından doğrudan veya dolaylı olarak sahip olunan ya da kontrol edilen her türlü varlık” olarak tanımlamıştır⁴⁶. Aynı maddenin (7)’ncü bendi ise yatırımcıyı, Anlaşma tarafı devlette uygulanmakta olan kanunlarla uyumlu olarak o ülkede sürekli ikamet eden/ o ülkenin vatandaşı/ uyruğuna sahip gerçek kişi; Anlaşma tarafı devlette uygulanmakta olan kanunlarla uyumlu olarak örgütlenen bir firma ya da organizasyon veya Anlaşma tarafı için belirtilen bu şartları, gerekli değişiklikleri yaparak yerine getiren üçüncü gerçek kişi, firma veya organizasyon olarak tanımlamaktadır⁴⁷. Daha önce de belirttiğimiz üzere, EŞA, yatırımcının korunması ilkesi benimsenerek düzenlenmiştir. Bu kapsamda, özellikle ülkelerin kendi ekonomisi için önem arz eden ve yüksek yatırım maliyetlerinin söz konusu olduğu enerji sektöründe, yatırım risklerinin minimuma indirilmesi önem taşımaktadır⁴⁸.

EŞA’nın yatırımcının korunmasına ilişkin genel hükümleri üçüncü bölümde düzenlenmiştir. EŞA’nın 10’uncu maddesi, yatırımların korunması ve teşviki için temel standartlar koymakta olup devamı maddelerinde ise, ayrımcılık yapmama, en çok gözetilen ulus kaydı, anahtar personel uygulaması, kayıpların telafisi, kamulaştırma, haklarda halefiyet, yatırımlara ilişkin transferler ve diğer anlaşmalarla ilişkiler gibi konuları düzenlemiştir⁴⁹. Yatırımcının korunmasına ilişkin düzenlemelerden sonra, EŞA, 5’inci bölümde uyuşmazlıkların çözümüne ilişkin hükümleri düzenlemiştir; özellikle bazı Anlaşma taraflarının geçiş döneminde yerleşmiş ve yeterli hukuk sistemir ne sahip olmamaları sebebiyle, yenilikçi ve zorunlu uyuşmazlık çözüm sistemini benimsemiştir⁵⁰. Burada, uyuşmazlıkların çözümü hususunda önemli olan nokta, EŞA’nın 26 ve 27’inci hükümleri olup bir sonraki “Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü” başlıklı bölümde detaylı olarak incelenecektir.

3. Dispute Resolution by Arbitration

When the Articles 26 and 27 of the ECT regulating the settlement of disputes are analysed; Article 26 regulates the method of settlement of disputes between the investor and the state party; Article 27 regulates the method of settlement of energy disputes between the parties of the Treaty⁵¹. Accordingly, Article 26 provides investors with the right to refer the host state to international arbitration in the event of a breach of the investment provisions of the Treaty, while Article 27 recognises recourse to arbitration in disputes concerning the interpretation and application of the Treaty, except in competition and environmental matters⁵². However, Article 28 of the ECT imposes certain limitations when applying dispute resolution procedures⁵³. In this context, it shall be explained how to settle disagreements between the parties to the Agreement as well as those between the investor and the state party.

a. Dispute Resolution between the Investor and the State Party

Article 26 of the ECT relates to dispute settlement for the compensation of losses incurred by the investor in relation to the investment made by the investor as a result of the breach by the Contracting State of its obligations towards the investor under Chapter 3⁵⁴. In the event of such a dispute, the parties shall first resort to mutual good faith settlement, and if the good faith settlement request of one of the parties is not concluded within three months, the investor has a number of options for the resolution of the dispute⁵⁵. Accordingly, in disputes that cannot be settled amicably, if the Contracting State breaches an obligation under Chapter 3, the investor has the right to submit the dispute to a national court or administrative authority, to another tribunal if there is a pre-agreed dispute settlement procedure, or to international arbitration if the parties agree⁵⁶. This optional right is recognised only for the investor, and the investing State is not entitled to such an option under Article 26⁵⁷.

Although Article 26(3)(a) of the ECT provides that each party to the treaty shall “unconditionally” consent to the submission of the dispute to international arbitration, Article 26(3)(b) allows States Parties to condition their consent in the event that one of the first two optional rights has been exercised⁵⁸. There

3. Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü

EŞA’nın uyuşmazlıkların çözümünü düzenleyen 26 ve 27’nci maddelerini incelediğimizde; 26’ncü madde, yatırımcı ve taraf devlet arasındaki uyuşmazlıkların çözüm yöntemi; 27’ncü madde ise Anlaşma’ya taraf olanlar arasında vukuu bulan enerji uyuşmazlıklarının çözüm yöntemini düzenlemektedir⁵¹. Buna göre, 26’ncü madde, Anlaşma’nın yatırım hükümlerinin ihlal edilmesi halinde, yatırımcılara, ev sahibi devleti uluslararası tahkime götürme hakkı tanımakta; 27’ncü madde ise, rekabet ve çevre konuları hariç Anlaşma’nın yorumlanması ve uygulanmasına ilişkin uyuşmazlıklarda tahkim usulüne başvurmayı kabul etmektedir⁵². Ancak, EŞA’nın 28’inci maddesi, uyuşmazlıkta izlenecek çözüm usullerine başvururken birtakım sınırlamalar koymaktadır⁵³. Bu kapsamda, yatırımcı ve taraf devlet arasındaki uyuşmazlıkların çözümünü ile Anlaşma tarafları arasındaki uyuşmazlıkların çözümü ele alınacaktır.

a. Yatırımcı ve Taraf Devlet Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

EŞA’nın 26’ncü maddesi, Anlaşma tarafı devletin yatırımcıya karşı olan üçüncü bölümde yer alan yükümlülüklerini ihlal etmesi sonucu yatırımcının yaptığı yatırımla ilgili ortaya çıkan zararın giderilmesine yönelik uyuşmazlık çözümüne ilişkindir⁵⁴. Böyle bir uyuşmazlığın söz konusu olması durumunda, öncelikle taraflarca karşılıklı iyiniyetli çözüm yoluna başvurulacak olup taraflardan birisinin iyi niyetle çözüm talebi üç ay içerisinde sonuçlanmazsa, yatırımcının uyuşmazlığın çözümü için bir çeşit seçimlik hakkı bulunmaktadır⁵⁵. Buna göre, dostça çözümlenemeyen uyuşmazlıklarda, Anlaşma tarafı devletin üçüncü bölümdeki bir yükümlülüğünün ihlal etmesi halinde yatırımcı, uyuşmazlığı; ulusal mahkeme veya idari makamlara, önceden kabul edilmiş uyuşmazlık çözüm prosedürü var ise diğer mahkemeye ya da taraflar anlaşmışsa uluslararası tahkime götürebilme hakkına sahiptir⁵⁶. Söz konusu seçimlik hak, yalnızca yatırımcıya tanınmış olup, yatırım yapılan devlet 26’ncü madde kapsamında böyle bir imkana sahip değildir⁵⁷.

EŞA madde 26/3-a’da, sözleşmenin her bir tarafının, uyuşmazlığın uluslararası tahkime götürülmesine “şartsız olarak” onay vereceği düzenlenmekle birlikte; madde 26/3-b’de, ilk iki seçimlik haktan birinin gerçekleşmiş olması halinde, taraf devletlere onayı şarta

FOOTNOTE

45 Kılavuz, p. 188.

46 Energy Charter Treaty, Art. 1(6).

47 Kılavuz, p. 188; Energy Charter Treaty, Art. 1(7).

48 Kılavuz, p. 192.

49 Kılavuz, p. 193-197.

50 Kılavuz, p. 197.

51 Kılıçarslan, p. 37.

52 Baklaci/ Akıntürk, p. 107; Energy Charter Treaty, Art. 26-27.

53 Baklaci/ Akıntürk, p. 108; Energy Charter Treaty, Art. 28.

54 Esen Akıntürk, Enerji Şartı Antlaşması ve Yatırımların Korunmasına İlişkin Esaslar, Uluslararası Hukuk ve Politika Dergisi, Vol. 7, I. 27, 2011, p. 55.

55 Kılavuz, p. 198.

56 Baklaci/ Akıntürk, p. 109; Kılıçarslan, p. 37.

57 Kılavuz, p. 198.

58 Baklaci/ Akıntürk, p. 109; Energy Charter Treaty, Art 26(3).

DİPNOT

44 Baklaci/ Akıntürk, s. 107; Kılıçarslan, s. 34.

45 Kılavuz, s. 188.

46 Enerji Şartı Antlaşması, Madde 1(6).

47 Kılavuz, s. 188; Enerji Şartı Antlaşması, Madde 1(7).

48 Kılavuz, s. 192.

49 Kılavuz, s. 193-197.

50 Kılavuz, s. 197.

51 Kılıçarslan, s. 37.

52 Baklaci/ Akıntürk, s. 107; Enerji Şartı Antlaşması, Madde 26-27.

53 Baklaci/ Akıntürk, s. 108; Enerji Şartı Antlaşması, Madde 28.

54 Esen Akıntürk, Enerji Şartı Antlaşması ve Yatırımların Korunmasına İlişkin Esaslar, Uluslararası Hukuk ve Politika Dergisi, C. 7, s. 27, 2011, s. 55.

55 Kılavuz, s. 198.

56 Baklaci/ Akıntürk, s. 109; Kılıçarslan, s. 37.

57 Kılavuz, s. 198.

PART 12

are three possibilities if the investor decides to submit the dispute to arbitration: (i) ICSID arbitration, where the investor's state or the host state, or both, are not parties to the Treaty, where the dispute will be resolved in accordance with the "ICSID Additional Mechanism Rules for Conciliation and Arbitration", (ii) UNCITRAL arbitration, where the dispute will be determined by a sole arbitrator or an ad hoc tribunal constituted in accordance with the UNCITRAL arbitration rules, (iii) the Stockholm Chamber of Commerce Arbitration Institute as institutional arbitration⁵⁹. Energy companies should consider the bilateral agreements made by their countries when making their investments, especially the ECT and ICSID rules for dispute resolution and try to protect their investments and investors in this direction⁶⁰.

b. Settlement of Disputes between the Parties of the Treaty

It is reasonable to state that the Treaty is a more broad regulation that is not restricted to investment conflicts in the third part since it is based on disputes originating from its interpretation and implementation, unlike disputes between the investor and the party countries⁶¹. However, this dispute resolution method cannot be used in disputes related to competition regulated under Article 6 and environmental disputes regulated under Article 19⁶². The parties to the Treaty shall first endeavour to settle their international disputes by diplomatic means; If the dispute is not resolved through diplomatic channels within a reasonable time, they should only take the dispute to arbitration⁶³. In this regard, upon the written request of one of the parties, the dispute may be resolved by an ad hoc arbitral tribunal consisting of three arbitrators⁶⁴. If the dispute between the parties cannot be resolved by this method, then the court may apply the arbitration rules of UNCITRAL⁶⁵.

In conclusion, although the ECT regulates issues such as trade, competition, environment and transit in the energy sector and dispute settlement in these areas, its focus is on investments and investor protection⁶⁶. The Treaty aims to promote and facilitate international energy cooperation, resolve energy disputes between States Parties and between investors and host States, as well as minimise the harmful effects of production and consumption on the environment by increasing energy efficiency⁶⁷.

bağlama imkânı tanımıştır⁶⁸. Yatırımcının uyuşmazlığı tahkime götürmeyi seçtiği halde üç ihtimal bulunmaktadır: (i) yatırımcının devleti veya ev sahibi devletin ya da her ikisinin de Anlaşma'ya taraf olmaması halinde, "ICSID Uzlaştırma ve Tahkim Ek Mechanizma Kuralları"na göre uyuşmazlığın çözüleceği ICSID tahkimi, (ii) UNCITRAL tahkim kurallarına göre oluşturulan tek hakem veya ad hoc hakem mahkemesi ile yargılama söz konusu ise, UNCITRAL tahkimi, (iii) Kurumsal tahkim olarak Stockholm Ticaret Odası Tahkim Enstitüsü kararlaştırılabilir⁶⁹. Enerji şirketleri, yatırımlarını yaparken ülkelerinin yapmış olduğu ikili anlaşmaları ve özellikle EŞA'yı ve ICSID kurallarını uyuşmazlıkların çözümü için değerlendirmeli ve bu doğrultuda yatırım ve yatırımcılarını korumaya çalışmalıdır⁶⁰.

b. Anlaşma Tarafları Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

Anlaşma tarafları arasında uyuşmazlıkların çözümünde, yatırımcı ve taraf ülke uyuşmazlıklarından farklı olarak, Anlaşma'nın; yorum ve uygulanmasından kaynaklanan uyuşmazlıkları baz alması sebebiyle yalnızca üçüncü bölümünde yer alan yatırım uyuşmazlıkları ile sınırlı olmayan daha geniş çaplı bir düzenleme olduğunu söylemek mümkündür⁶¹. Ancak, 6'ncı maddede düzenlenen rekabet ve 19'uncu maddede düzenlenen çevreye ilişkin uyuşmazlıklarda bu uyuşmazlık çözüm yöntemi kullanılamayacaktır⁶². Sözleşmenin tarafları, uluslararası uyuşmazlıklarını öncelikle diplomatik yollarla çözmeye çaba göstermeli; uyuşmazlığın makul süre içerisinde diplomatik yollardan çözülmemesi duruma munda, ancak uyuşmazlığı tahkime götürmeleridir⁶³. Bu durumda, taraflardan birinin yazılı talebi ile uyuşmazlık, üç hakemden oluşan ad hoc hakem heyeti tarafından çözümlenebilecektir⁶⁴. Taraflar arasındaki uyuşmazlıklar, bu yöntem ile de çözümlenemez ise; o halde mahkeme, UNCITRAL'in tahkim kurallarını uygulayabilecektir⁶⁵.

Özetle, EŞA, enerji sektöründeki ticaret, rej kabet, çevre ve transit gibi konuları ve bu konulardaki uyuşmazlıkların çözümlerini düzenlemişse de odak noktası, yatırımlar ve yatırımcının korunması hususlarından oluşmak tadır⁶⁶. Anlaşma, uluslararası enerji iş birliğini teşvik etmeyi ve kolaylaştırmayı; taraf devletler arasındaki enerji uyuşmazlıklarını çözmeyi ve aynı zamanda enerji verimliliğini artırarak üretim ve tüketimin çevreye zararlı etkilerini minimuma indirmeyi amaçlamaktadır⁶⁷.

C. Energy Arbitration Cases in which Türkiye is a Party

Despite the fact that arbitration in energy investment agreements is a widely used dispute resolution method in the international arena, energy arbitration seems to be a new term in Türkiye. The first arbitration proceeding in the energy investment sector in Türkiye was *PSEG v. Türkiye*, which was finalised in 2007. Following these, in the energy sector, *Libananco v. Türkiye*, *Cement v. Türkiye*, *Europe Cement v. Türkiye* and *Alapli v. Türkiye*, which were concluded in favour of Türkiye, are among the ICSID cases that should be highlighted in this section⁶⁸. Libananco, originating from Southern Cyprus, brought a claim against Türkiye before the ICSID Centre for the alleged expropriation of two hydroelectric facilities in violation of the ECT; the tribunal ruled that Libananco did not qualify as an investor on the grounds that the claimant, who had the burden of proof, failed to prove the subject matter in dispute⁶⁹. The arbitral tribunal dismissed the case on procedural grounds as the dispute was not within its jurisdiction. Similar grounds for lack of jurisdiction were cited in the instances of *Cementownia* and *Europe Cement v. Turkey*; however, the analyses made here have been wholly focused on the concepts of investment and investor, and in reality, a determination has been established regarding the core of substantive law⁷⁰. As can be seen, the arbitral tribunal rendered a procedural award, although it made a purely substantive assessment.

In the 1980s, as a result of the increasing demand for electricity in the Republic of Turkey, initiatives were taken to liberalise the energy sector and encourage the participation of foreign investors⁷¹. In this context, long-term energy agreements have been signed with foreign investors; one of these agreements was signed in 1994 with the US-based PSEG for the construction of a thermal power plant and the construction of a coal mine near the power plant. The *PSEG/ Türkiye* arbitration proceedings commenced with an application filed with ICSID on 22 March 2002 following the non-completion of the project⁷². In its jurisdictional objection, Türkiye, citing *Mihaly v. Srilanka*, argued that there was no investment; only expenditure on an incomplete project⁷³. At the outcome of the proceedings, the arbitral tribunal held that the public service concession agreement between the parties was legally valid, rejected

C. Türkiye'nin Taraf Olduğu Enerji Tahkim Davaları

Her ne kadar enerji yatırım anlaşmalarında tahkim uluslararası alanda yaygın olarak kullanılan bir uyuşmazlık çözüm metodu olsa da ülkemiz için enerji tahkiminin yeni bir kavram olduğunu söyleyebiliriz. Türkiye'de enerji yatırım sektöründeki ilk tahkim yargılaması 2007 yılında sonuçlanan *PSEG/ Türkiye* davasıdır. Bunları takiben enerji sektöründe *Libananco/ Türkiye*, *Cement/ Türkiye*, *Europe Cement/ Türkiye* ve Türkiye lehine sonuçlanan *Alapli Türkiye* davaları, bu bölümde değinilmesi gereken ICSID davalarındandır⁶⁸. Menşei Güney Kıbrıs olan Libananco, iki adet hidroelektrik tesisinin EŞA hükümlerini ihlal ederek kamulaştırıldığı iddiasıyla, ICSID Merkezi bünyesinde Türkiye'ye dava açmış; hakem heyeti, ispat yükünü haiz davacının uyuşmazlık konusunu ispat edemediği gerekçesiyle davacı Libananco'nun yatırımcı sıfatını haiz olmadığına hükmetmiştir⁶⁹. Hakem heyeti, yargılama sonucunda uyuşmazlığın kendi yetki alanı dışında olması sebebiyle, davayı usulden reddetmiştir. *Cementownia ve Europe Cement/ Türkiye* davalarında da benzer sebeplerle yetkisizlik kararı verilmiş; ancak burada yapılan değerlendirmeler tamamiyle yatırım ve yatırımcı kavramları üzerine yoğunlaşarak aslında maddi hukukun özüne ilişkin bir sonuca varılmıştır⁷⁰. Görüleceği üzere, hakem heyeti, tamamiyle esasa ilişkin değerlendirmeler yapmış olmasına rağmen usule ilişkin bir karar vermiştir.

1980'li yıllarda, Türkiye Cumhuriyeti'nde artan elektrik talebinin bir sonucu olarak, enerji sektöründe serbestleştirmeye ve yabancı yatırımcıların katılımını teşvik etmeye yönelik girişimler gerçekleştirilmiştir⁷¹. Bu kapsamda, dış yatırımcılarla uzun vadeli enerji anlaşmaları imzalanmıştır; bu sözleşmelerden biri, 1994 yılında ABD menşei PSEG'le termik santral yapımı ve santral yakınına kömür madeni inşasına ilişkindir. *PSEG/ Türkiye* tahkim yargılaması, projenin tamamlanmaması üzerine, ICSID nezdinde 22 Mart 2002 tarihinde yapılan başvuru ile başlamıştır⁷². Türkiye, yaptığı yetki itirazında, *Mihaly v. Srilanka* kararına atıf yaparak yatırımın söz konusu olmadığını; sadece gerçekleşmemiş bir projeye ilişkin harcamaların söz konusu olduğunu iddia etmiştir⁷³. Hakem heyeti, yargılama sonucunda, taraflar arasında kamu hizmeti imtiyaz sözleşmesini hukuken geçerli sayarak, Türkiye'nin bütün yetki itirazlarını reddetmiş ve masraflara ilişkin hususların

FOOTNOTE

59 Baklaci/ Akıntürk, p. 110; Kılıçarslan, p. 37-38; Kılavuz, p. 200.

60 Martin, p. 3984.

61 Kartal, Stockholm, p. 44.

62 Kılavuz, p. 198.

63 Baklaci/ Akıntürk, p. 110.

64 Kılavuz, p. 204.

65 Kılıçarslan, p. 39.

66 Kılavuz, p. 211.

67 Baklaci/ Akıntürk, p. 112.

68 Kılıçarslan, p. 16.

69 Libananco Holdings Co. Limited v. Republic of Turkey, ICSID Case No. ARB/06/8.

70 Kartal, p. 62-63.

71 Kılıçarslan, p. 103.

72 PSEG Global Inc. And Konya İlgin Elektrik Üretim ve Ticaret Limited Sirketi v. Republic of Turkey, ICSID Case No. ARB/02/5.

73 Caner, p. 150.

DİPNOT

58 Baklaci/ Akıntürk, s. 109; Enerji Şartı Anlaşması, Madde 26(3).

59 Baklaci/ Akıntürk, s. 110; Kılıçarslan, s. 37-38; Kılavuz, s. 200.

60 Martin, s. 3984.

61 Kartal, Stockholm, s. 44.

62 Kılavuz, s. 198.

63 Baklaci/ Akıntürk, s. 110.

64 Kılavuz, s. 204.

65 Kılıçarslan, s. 39.

66 Kılavuz, s. 211.

67 Baklaci/ Akıntürk, s. 112.

68 Kılıçarslan, s. 16.

69 Libananco Holdings Co. Limited v. Republic of Turkey, ICSID Case No. ARB/06/8.

70 Kartal, s. 62-63.

71 Kılıçarslan, s. 103.

72 PSEG Global Inc. And Konya İlgin Elektrik Üretim ve Ticaret Limited Sirketi v. Republic of Turkey, ICSID Case No. ARB/02/5.

73 Caner, s. 150.

PART 12

IN ORDER FOR THE ENERGY SECTOR TO SURVIVE IN THE LONG TERM IN THE FACE OF A GLOBALISING ECONOMY AND INCREASING CAPITAL COSTS, IT IS IMPORTANT TO DETERMINE THE RESOLUTION METHODS OF PRIVATE LAW DISPUTES THAT MAY ARISE.

all of Türkiye's jurisdictional objections and held that the issue of costs should be dealt with in the decision on the merits of the dispute⁷⁴. In 1998, Alaplı Elektrik B.V. ("Alaplı"), a Dutch company, signed a public concession contract with the Ministry of Energy and Natural Resources ("Ministry") for the establishment of a natural gas conversion power plant; however, upon the Ministry's request to remove the treasury guarantee from their contract and to convert their project into a contract subject to private law, Alaplı filed a lawsuit before ICSID on the grounds of loss⁷⁵. As a result of the proceedings, ICSID decided in favour of the Republic of Turkey on 16 July 2012⁷⁶.

IV. CONCLUSION

In order for the energy sector to survive in the long term in the face of a globalising economy and increasing capital costs, it is important to determine the resolution methods of private law disputes that may arise. Energy disputes are expected to reduce economic efficiency when they are not effectively intervened. At this point, international arbitration has become an important dispute resolution mechanism for both state investments and private investments. Multilateral agreements such as the ECT come into play to resolve disputes arising in this direction. In this context, the ECT arrangements, to which Türkiye is a party, which enable foreign investors to apply to arbitration on disputes such as environmental, competition, trade, transit and investment agreements with host states, are analysed in detail. Thus, this study emphasises the importance of arbitration in the resolution of disputes arising in the energy sector.

uyuşmazlığın esası hakkında verilecek kararda ele alınması gerektiğine karar vermiştir⁷⁴. Yine, Hollanda menşeli Alaplı Elektrik B.V. ("Alaplı") firması ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ("Bakanlık") arasında 1998 yılında doğalgaz çevirim santrali kurulmasına ilişkin kamu imtiyaz sözleşmesi imzalanmış; ancak Bakanlık'ın sözleşmelerinden hazine garantisinin kaldırılması ve projelerinin özel hukuka tabi sözleşmeye dönüştürülmesi talebi üzerine; Alaplı, zarar ettiği gerekçesiyle ICSID nezdinde dava açmıştır⁷⁵. Yapılan yargılama sonucunda, ICSID, 16 Temmuz 2012 tarihinde davanın Türkiye Cumhuriyeti lehine sonuçlanmasına karar vermiştir⁷⁶.

IV. SONUÇ

Enerji sektörünün, küreselleşen ekonomi ve artan sermaye maliyetleri karşısında uzun vadeli olarak ayakta kalabilmesi için doğa ması olası özel hukuk uyuşmazlıklarının çözüm yöntemlerinin belirlenmesi önem arz etmektedir. Enerji uyuşmazlıklarının, etkin bir şekilde müdahale edilmediğinde ekonomik verimliliği de düşürmesi beklenecektir. Bu noktada, uluslararası tahkim gerek devlet yatırımları gerekse özel tarafların yatırımlarında önemli bir uyuşmazlık çözüm mekanizması haline gelmiştir. Bu doğrultuda ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümü için EŞA gibi çok taraflı anlaşmalar devreye girmektedir. Bu kapsamda, çevre, rekabet, ticari, transit gibi uyuşmazlıklar ve yabancı yatırımcıların, ev sahibi devletler ile yatırım anlaşmaları hususunda tahkime başvurabilmelerini mümkün kılan; Türkiye'nin de taraf olduğu EŞA düzenlemeleri detaylı şekilde incelenmiştir. Böylelikle, çalışmamızda, enerji sektöründe ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümünde tahkimin önemi vurgulanmıştır.

ENERJİ SEKTÖRÜNÜN, KÜRESELLEŞEN EKONOMİ VE ARTAN SERMAYE MALİYETLERİ KARŞISINDA UZUN VADELİ OLARAK AYAKTA KALABİLMESİ İÇİN DOĞMASI OLASI ÖZEL HUKUK UYUŞMAZLIKLARININ ÇÖZÜM YÖNTEMLERİNİN BELİRLENMESİ ÖNEM ARZ ETMEKTEDİR.

BIBLIOGRAPHY

ABDULLAH SACİD ÖRENGÜL, Uluslararası Enerji Hukuku, Yenilenebilir Enerji ve Şeffaflık, in: Uluslararası Hukukta Şeffaflık (ed. Ali Kerem Kayhan/Ali Osman Karaoğlu), 1. Edition, İstanbul 2021.

ALAPLI ELEKTRİK B.V. V. REPUBLIC OF TURKEY, ICSID Case No. ARB/08/13.

ALİ KEMAL KILAVUZ, Enerji Şartı Anlaşması Çerçevesinde Uyuşmazlıkların Çözümü, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi I. XIII, P. 1-2, 2009.

BAĞDAĞUL KAYA CANER, Enerji Yatırımlarından Doğan Uyuşmazlıklarda Uluslararası Tahkim, Doctoral Thesis, Ankara 2021.

BÜNYAMİN KARTAL, Enerji Şartı Anlaşmasına İlişkin Taleplerde Yargılama Problemleri, Enerji Hukuku Dergisi, Vol. 5, I. 1, 2016.

BÜNYAMİN KARTAL, Enerji Şartları Anlaşması Çerçevesinde Uyuşmazlıkların Çözümü ve Stockholm Ticaret Odası Tahkimi (Stockholm), 1. Edition, İstanbul 2020.

DOĞAN AĞIRMAN, Milli & Milletlerarası Tahkim, 1. Edition, Ankara 2022.

ELİF İŞİL KILIÇARSLAN, Enerji Sektöründe Yabancı Yatırım Uyuşmazlıkları ve Uluslararası Tahkim, Master's Thesis, Mersin 2012.

ENERGY DISPUTES ARBITRATION CENTER (EDAC), Enerji Tahkim Kuralları, <https://arbitrationcenter.org/kurumsal/?lang=tr> (Date Accessed, 24.10.2022).

ENERGY DISPUTES ARBITRATION CENTER (EDAC), <https://arbitrationcenter.org/kurumsal/?lang=tr> (Date Accessed, 24.10.2022).

ERGİN NOMER/ NURAY EKŞİ, Günseli Öztekin Gelgel Milletlerarası Tahkim Hukuku, Vol. 1, İstanbul 2013.

ESEN AKINTÜRK, Enerji Şartı Anlaşması ve Yatırımların Korunmasına İlişkin Esaslar, Uluslararası Hukuk ve Politika Dergisi, C. 7, I. 27, 2011.

EÜAŞ, Electricity Generation Sector Report 2009.

GÜLSER BANU USLU, Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Esasına Uygulanacak Hukuk, AndHD, Vol. 7, I. 1, 2021.

HACI CAN/ EKİN TUNA, Milletlerarası Tahkim Hukuku, Ankara 2021.

HAKAN PEKCANITEZ/ ALİ YEŞİLİRMAK, Medeni Usul Hukuku, 15. Edition, İstanbul 2017.

LIBANANCO HOLDINGS CO. LIMITED V. REPUBLIC OF TURKEY, ICSID Case No. ARB/06/8.

NESLİ ŞEN ÖZÇELİK, Resmi Yargı ve Tahkimin Ayrı Ayrı ve Birlikte Yetkilendirildiği Tahkim Anlaşmalarının Geçerliliği, MHB, C. 36, I. 2, 2016.

PINAR BAKLACI/ ESEN AKINTÜRK, Enerji Şartı Anlaşması, Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, Vol. 7, I. 2, 2006.

PSEG GLOBAL INC. AND KONYA ILGIN ELEKTRİK ÜRETİM VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ V. REPUBLIC OF TURKEY, ICSID Case No. ARB/02/5.

SEDAT ÇAL, Uluslararası Yatırım Tahkimi ve Kamu Hukuku İlişkisi, Ankara 2009.

TIMOTHY MARTIN, Uluslararası Enerji Sektöründe Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri: Genel Bir Değerlendirme (translation: Hüseyin Amiklioğlu), ÇÜHFD, Vol. 5, I. 1, 2020.

ZİYA AKINCI, Milletlerarası Tahkim, 6. Edition, İstanbul 2021.

KAYNAKÇA

ABDULLAH SACİD ÖRENGÜL, Uluslararası Enerji Hukuku, Yenilenebilir Enerji ve Şeffaflık, in: Uluslararası Hukukta Şeffaflık (ed. Ali Kerem Kayhan/Ali Osman Karaoğlu), 1. Baskı, İstanbul 2021.

ALAPLI ELEKTRİK B.V. V. REPUBLIC OF TURKEY, ICSID Case No. ARB/08/13.

ALİ KEMAL KILAVUZ, Enerji Şartı Anlaşması Çerçevesinde Uyuşmazlıkların Çözümü, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XIII, S. 1-2, 2009.

BAĞDAĞUL KAYA CANER, Enerji Yatırımlarından Doğan Uyuşmazlıklarda Uluslararası Tahkim, Doktora Tezi, Ankara 2021.

BÜNYAMİN KARTAL, Enerji Şartı Anlaşmasına İlişkin Taleplerde Yargılama Problemleri, Enerji Hukuku Dergisi, C. 5, S. 1, 2016.

BÜNYAMİN KARTAL, Enerji Şartları Anlaşması Çerçevesinde Uyuşmazlıkların Çözümü ve Stockholm Ticaret Odası Tahkimi (Stockholm), 1. Baskı, İstanbul 2020.

DOĞAN AĞIRMAN, Milli & Milletlerarası Tahkim, 1. Baskı, Ankara 2022.

ELİF İŞİL KILIÇARSLAN, Enerji Sektöründe Yabancı Yatırım Uyuşmazlıkları ve Uluslararası Tahkim, Yüksek Lisans Tezi, Mersin 2012.

ENERGY DISPUTES ARBITRATION CENTER (EDAC), Enerji Tahkim Kuralları, <https://arbitrationcenter.org/kurumsal/?lang=tr> (Erişim Tarihi, 24.10.2022).

ENERGY DISPUTES ARBITRATION CENTER (EDAC), <https://arbitrationcenter.org/kurumsal/?lang=tr> (Erişim Tarihi, 24.10.2022).

ERGİN NOMER/ NURAY EKŞİ, Günseli Öztekin Gelgel Milletlerarası Tahkim Hukuku, Cilt 1, İstanbul 2013.

ESEN AKINTÜRK, Enerji Şartı Anlaşması ve Yatırımların Korunmasına İlişkin Esaslar, Uluslararası Hukuk ve Politika Dergisi, C. 7, S. 27, 2011.

EÜAŞ, Electricity Generation Sector Report 2009.

GÜLSER BANU USLU, Milletlerarası Tahkim Anlaşmasının Esasına Uygulanacak Hukuk, AndHD, C. 7, S. 1, 2021.

HACI CAN/ EKİN TUNA, Milletlerarası Tahkim Hukuku, Ankara 2021.

HAKAN PEKCANITEZ/ ALİ YEŞİLİRMAK, Medeni Usul Hukuku, 15. Bası, İstanbul 2017.

LIBANANCO HOLDINGS CO. LIMITED V. REPUBLIC OF TURKEY, ICSID Case No. ARB/06/8.

NESLİ ŞEN ÖZÇELİK, Resmi Yargı ve Tahkimin Ayrı Ayrı ve Birlikte Yetkilendirildiği Tahkim Anlaşmalarının Geçerliliği, MHB, C. 36, S. 2, 2016.

PINAR BAKLACI/ ESEN AKINTÜRK, Enerji Şartı Anlaşması, Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, C. 7, S. 2, 2006.

PSEG GLOBAL INC. AND KONYA ILGIN ELEKTRİK ÜRETİM VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ V. REPUBLIC OF TURKEY, ICSID Case No. ARB/02/5.

SEDAT ÇAL, Uluslararası Yatırım Tahkimi ve Kamu Hukuku İlişkisi, Ankara 2009.

TIMOTHY MARTIN, Uluslararası Enerji Sektöründe Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri: Genel Bir Değerlendirme (çev: Hüseyin Amiklioğlu), ÇÜHFD, C. 5, S. 1, 2020.

ZİYA AKINCI, Milletlerarası Tahkim, 6. Baskı, İstanbul 2021.

FOOTNOTE

⁷⁴ Caner, p. 151.

⁷⁵ Kılıçarslan, p. 109.

⁷⁶ Alaplı Elektrik B.V. v. Republic of Turkey, ICSID Case No. ARB/08/13.

DİPNOT

⁷⁴ Caner, s. 151.

⁷⁵ Kılıçarslan, s. 109.

⁷⁶ Alaplı Elektrik B.V. v. Republic of Turkey, ICSID Case No. ARB/08/13.